

nézünk Európában, látjuk, hogy minden államban szinte tetőfokra hágott a nemzeti öntudat. Hogy ez milyen hatalmas erő, mennyi önbizalmat, kitartást ad a nemzet gyermekeinek, arra számtalan példát láthatunk. Mi, kis nemzet, csak szellemben, lélekben lehetünk nagyok. Elég itt utalnunk a finnekre, akiknek nemzeti nagyságát eléggé megmutatta az a reménytelen, de hőiesen vállalt küzdelem, amelynek nemrég szemtanúi voltunk, s amely kivívta számukra az egész művelt világ megbecsülését.

Éppen így csak a szülők nevelhetik bele gyermekükbe az embertársaink iránt érzett megbecsülés érzését is. Ez vezet azután a szociális érzéshez, amely — nemes értelmében — azt jelenti, hogy mindenkit meg kell becsülnünk, aki dolgozik s hasznos tagja nemzetünknek. Az élet különböző helyekre állíthat bennünket, a fő csak az, hogy azon a helyen, ahová kerülünk, teljes erőnkkel, minden képességünkkel s legjobb tudásunkkal végezzük feladatunkat. Különösen neveljük gyermekeink lelkébe a kötelességteljesítés megelégedést keltő érényét, úgyszintén a munka megbecsülését, akármilyen alantasanak látszó munkát végez is valaki. Minden munkát el kell végezni valakinek. S ha valakinek a legnehezebb, vagy legalantosabb munka jutott osztályrészül, járjon ki neki a megkülönböztetett elismerés és tisztelet.

Íme, néhány gondolat, amit a mélyen tisztelt szülők előtt megvilágítottam. De mindez csak írott malaszt, vagy pusztában elhangzott szó marad, ha nem állítják ezeket a nemes eszméket a saját életük példájával gyermekek elé. S higgyék el, a t. szülők, ennél többet, szebbet, nagyobbbat nem is adhatnak gyermekeinknek örökségül, így lesznek szüleik életének igazi folytatói s befejezői.

Mesedélután.

— A magyar vértanúkról. —

Rab magyarok.

Az öreg András napszállta után hazafelé ballagott az országúton. Bizony még elég messzejárt a falutól, mikor egyszerre csak elébetoppant egy csomó ellenséges katona, abból a fajtából, mely már idestova egy esztendeje sanyargatja az egész környéket.

— Hol jársz itt te paraszt? — kérdezte az öreget nagy hangon az ellenséges katonák káplárja.

— Csak itt jártam az erdőn fát vágni.

— Vedd le a süvegedet, te disznó, ha velem beszélsz!

András nagy immel-ámmal levette a süvegét s marokra-fogván, úgy nyomkodta és fojtogatta azt az ártatlan süveget, mintha a káplár torka került volna a keze közé.

— Mutasd az írásodat! — kezdte még hangosabban a káplár.

— Az írásomat? Nincsen nekem semmi írásom, hiszen a mi határunkban, a mi erdőnkben jártam!

— Tyű, te gyalázatos kutya! — ordított most már a káplár. — Hogy mered te azt mondani, hogy ez a ti határotok s ez a ti erdőtök, mikor itten már mi vagyunk az urak s itt már minden a miénk?!!

Az öreg Andrásban erre már nagyon hánykolódott az indulat. Akaratlanul kihúzta magát, kiegyenesedett s úgy állt ott födetlen, ősz fejével a káplár előtt, mint valami tölgyfából való tilalomfa, melynek a tetejére havat hozott a tél. Hanem azért csak túrtóztette magát s úgy felelt.

— Nem egyébert, csak azért mondtam én úgy, ahogy mondtam, mert erről a határról s erről az erdőről a szépapám szépapja is azt mondta mindig, hogy: „ez a mi határunk s ez a mi erdőnk“ és az én legkisebbik unokám se tudja azt már másképpen mondani, még ha keresztre feszítik se...

Erre a feleletre az ellenséges katonák káplárját előntötte a méreg, elbódult, mint valami vadállat, valamit ordított a maga nyelvén s erre az a katona, aki az öreg András háta mögött állt, puskájának az agyával egyszerre úgy fejbevágta az öreget, hogy az egy jajszó nélkül leömlött a földre.

Az ellenséges vitézek, — mint akik jól végezték dolgukat, — hős káplárjukkal együtt tovább mentek s őt hagyták az öreget vérében az útszálen. András egyet-kettőt sóhajtott, aztán kapta-fogta magát, elindult, ment-mendegélt s maga sem tudta, hogy, hogy nem, valahogy feljutott az égbé.

Szent Péter éppen kint állt a mennyei kapu előtt, mikor András odaérkezett.

— No, András, — így kezdte Szent Péter, — tudom, hogy világeletemben mindig derék, becsületes magyar ember voltál, hát szíves-örömet megnyitom neked a mennyország kapuját!

András csak erre a szóra vette észre, hogy a járatlan járt úton hová került ő voltaképen. Hirtelenében nem is tudta, hogy mit mondjon s mit ne, de valahogy mégis megemberelte magát s így szólt Szent Péterhez:

— Szentséges szent Atyám, igazában most látom csak, hogy imhol már ott volnék, ahová még nem is iparkodtam volna...

— Nem-e? Ejnye András, ejnye, — feddőzött Szent Péter, — hogy mondhatsz már olyat, hogy nem iparkodtál a mennyországba! Hiszen te mindig istenfélő ember voltál!

— Az vagyok én most is, szentséges szent Atyám, de hát

tetszik tudni, hm, odahaza, hogy is mondjam, olyan valami-féle dolgom volna még, hogy amíg, hm, hm, azt végbe nem visszük, addig bizony itt a mennyországban sem volna nyugtom egy percig se...

— Hát aztán mi az a dolog, András? — kérdezte Szent Péter, úgy mutatva, mintha csakugyan nem tudná, hogy mi jár az András eszében; pedig ha másból nem, a sok torokköszörülésből, meg hümmögésből is tudta ő már azt akkor nagyon jól!

— Szentséges szent Atyám, — felelt András a kérdésre, — odalent minálunk az izék, hogy is mondjam, a szomszédok úgy jönnek-mennek, tesznek-vesznek, hm, uraskodnak, mintha mi már semmik se volnánk a magunk ősi portáján. Hát instál-lom, ezt a, hm, dolgot — akárki, akármit mond is — muszáj minékünk magunknak, jól összefogva, annak rendje-módja szerint rendbehozni s bizony én mulhatatlanul ott akarok lenni, mikor, tetszik tudni, azt a dolgot a szomszédokkal, hogy is mondjam, Isten segítségével, eligazítjuk...

Amíg ezeket mondta az öreg András, a szemével folyton úgy vagdosott, úgy pillantgatott, hunyorgatott Szent Péter felé, mint aki a másikkal így akarja megértetni, hogy erről a dologról pedig nem igen lehet, de nem is kell sokat beszélni: hiszen okos ember kicsiből is érthet. Hát Szent Péter persze mindjárt elértette, hogy miféle dolgot akarnak Andrásék odahaza, hm, a szomszédokkal eligazítani! Nem is gondolkozott azon egy percig se, hogy mit mondjon Andrásnak, hanem mindjárt felelt:

— Hát fiam, ha mindenáron ott akarsz lenni a dolognál, én a világ minden kincséért se tartalak idefönt. Felőlem rögtön visszamehetsz a földre; hanem annyit mondok, hm, hogy aztán a dolgot, Isten segítségével, jól eligazítsátok András fiam!...

Ennyit mondott Szent Péter, se többet, se kevesebbet, hanem amíg beszélt, jóságos szemeivel bizony ő is úgy pillantgatott, hunyorgatott, hogy András ennyiből is tisztán megértette azt a titkos égi izenetet, hogy: ebben a bizonyos dologban már most az égi hatalmasságok is mind a magyarokkal tartanak!...

Az öreg András illedelmesen elköszönt és nagy boldogan elindult lefelé a földre. Alig haladt azonban valamennyire az apró csillagokkal kikövezett tejúton, megfordult és felszólt Szent Péterhez:

— Szentséges szent Atyám, aztán, ha odalent Isten segítségével eligazítjuk azt a dolgot, visszajövök én, instállom, magamtól. Tessék elhinni, nemsokára itt lehetek én megint.

Erre Szent Péter már nem szólt, csak úgy bólogatott a fejével, mint aki helybenhagyja, amit a másik beszél, szent-

séges kezeivel pedig úgy integetett András felé, hogy az köszöntést is, áldást is jelentett.

Öreg este lett, mire András az égből leérkezett a földre, az országútra, oda, ahol az ellenséges vitéz katona hátulról fejbévágta. Egy kis ideig ott hevert még az öreg az országúton, azután egyet-kettőt sóhajtott, fölnézett, megtapogatta a fejbúbját, lassan föltápáskodott és szép csendesen elindult hazafelé.

Odahaza a legkisebbik unoka a kiskapuban várt már az öregre.

— Gyűjjék már öregapám! El nem tudjuk gondolni, miért maradt ilyen későre!

— Titkos izenetért jártam...

— Titkos izenetért járt kend? Aztán: hol?

— Hol? Az égben?

A gyerek nagy álmálkodással meresztette szemét az öreg-apjára.

— No majd elmondom odabent!

Ezzel az öreg kézenfogta a gyereket s ment vele befelé. Mielőtt befördultak volna az udvarról a pitvarba, az öreg megállt s teljes tökéletes bizonyosság okáért még egyszer fölvetette szemeit az égre és végighordozta tekintetét a csillagos égboltozaton. Hát csakugyan, a titkos izenet dolgában szó se lehet se tévedésről, se kételkedésről, mert lám a sok tündöklő csillag most is mind úgy pillantgat, mind úgy hunyorgat, mint maga Szent Péter, és a sok millió csillag mind, de mind azt integeti folyton, hogy: „azt a dolgot aztán, Isten segítségével jól eligazítsátok, András fiam; azt a dolgot aztán, Isten segítségével jól eligazítsátok, András fiam“!...

Bartóky József.

Szeresd hazádat!

Szeretni ezt a szép hazát,
Korán kezd se végezd.
Szeretni mint szülő anyád
Első rendeltetésed.

Sok százados küzdelmei
Érejéről beszélnek,
Munkára fel, hogy megérje
A többi ezredévet!

Ó, áldd meg minden porszemét
A drága honi földnek,
Melyen bölcsődet rengeték
S amellyel befödnek.

S ha majd kelettől nyugatig
Kárpátoktól Tiszáig
Magyar nyelv zeng, magyar lakik
S e haza felvirágzik:

Karod, föld, tettered, szíved
Honod szolgálja váltig,
Büszkén hirdesd mindenkinek
Magyar voltod' halálig.

E boldogabb, dicsőbb korért
Megáldja majd a multat,
S mindazokat, kik honukért
Hevülni, tenni tudtak.